

Briuselis, 2018 m. gegužės 24 d.
(OR. en)

9246/18

Tarpinstitucinė byla:
2018/0127 (NLE)

EDUC 201
JEUN 66
SOC 299

PASIŪLYMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinio sekretoriaus, kurio vardu pasirašo direktorius Jordi AYET PUIGARNAU
gavimo data:	2018 m. gegužės 22 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Jeppe TRANHOLMUI- MIKKELSENIUI
Komisijos dok. Nr.:	COM(2018) 271 final
Dalykas:	Pasiūlymas dėl TARYBOS REKOMENDACIJOS dėl kokybiškų ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemų

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2018) 271 final.

Priedama: COM(2018) 271 final

Briuselis, 2018 05 22
COM(2018) 271 final

2018/0127 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl kokybiškų ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemų

{SWD(2018) 173 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Ankstyvieji žmogaus gyvenimo metai ypač svarbūs asmenybės formavimuisi – šiuo laikotarpiu ugdomi pagrindiniai įgūdžiai ir mokymosi įpročiai, kurie daro didelę įtaką tolesniam mokymuisi, užimtumo perspektyvoms bei bendresnio pobūdžio gyvenimo laimėjimams ir pasitenkinimui.

Europos socialinių teisių ramstyje² teigiama, kad vaikai turi turėti teisę į prieinamą ir kokybišką ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą. Toliau jame sakoma, kad nepalankioje padėtyje esantys vaikai turi turėti teisę naudotis specialiomis priemonėmis, kad būtų skatinamos lygios galimybės.

Komunikate „Europinės tapatybės stiprinimas per švietimą ir kultūrą“³ Komisija apibūdina Europos švietimo erdvę, kurioje sienos nevaržo kokybiško, įtraukaus švietimo, mokymo ir mokslinių tyrimų, o žmonės gali pasinaudoti turtinga švietimo pasiūla Sąjungoje. Kokybiškas ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra⁴ yra šios vizijos dalis; tai – tolesnio mokymosi⁵ bei tapatybės ir pilietiškumo formavimo pagrindas.

Kokybiškos paslaugos atlieka lemiamą vaidmenį gerinant ugdymo rezultatus, taip pat ugdant socialinius įgūdžius. Tyrimas rodo, kad dalyvaujant kokybiškame ikimokykliniame ugdyme ir priežiūroje geriau išmokstama pagrindinių įgūdžių, be to, tai labai padeda užkirsti kelią mokyklos nebaigimui⁶. EBPO tarptautinio moksleivių vertinimo programa PISA taip pat rodo, kad penkiolikmečiai moksleiviai, kurie priešmokykliniame ugdyme dalyvavo ilgiau nei vienus metus, pasiekia geresnių matematinio raštingumo rezultatų. Tikimybė, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigų nelankę penkiolikmečiai mokysis prastai, yra tris kartus didesnė negu tų, kurie tokią įstaigą lankė ilgiau kaip vienus metus⁷.

Įtraukus ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra reikšmingai padeda spręsti nelygybės ir socialinės atskirties problemą. Nesant kokybiško ikimokyklinio ugdymo, tarp vaikų, kilusių iš skirtingos socialinės ir ekonominės aplinkos, anksti atsiranda vystymosi ir gebėjimų

¹ Šioje rekomendacijoje „ankstyvieji gyvenimo metai“ reiškia pirmuosius šešerius gyvenimo metus.

² Europos Sąjungos Taryba (2017), Tarpinstitucinė deklaracija dėl Europos socialinių teisių ramsčio, <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13129-2017-INIT/lt/pdf>.

³ Komisijos komunikatas (2017) „Europinės tapatybės stiprinimas per švietimą ir kultūrą. Europos Komisijos įnašas Geteborgo vadovų susitikime, 2017 m. lapkričio 17 d.“, [COM\(2017\) 673 final](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/COM(2017)673_final).

⁴ Ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra – reguliuojamos ugdymo ir priežiūros priemonės, skirtos vaikams nuo gimimo iki privalomojo mokyklinio amžiaus, neatsižvelgiant į tai, kokia jų struktūra, kaip jos finansuojamos, koks jų darbo laikas ar programų turinys, įskaitant dienos priežiūrą centre ir šeimoje, ugdymo paslaugų teikimą finansuojant privačiomis arba viešosiomis lėšomis ir ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugų teikimą.

⁵ Stringher, C. (2016), Assessment of learning to learn in early childhood: an Italian framework. Italian Journal of Sociology of Education, 1/2016.

⁶ Europos Komisija (2014), Efektyvus ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros taikomo užkertant kelią mokyklos nebaigimui tyrimas (angl. *Study on the effective use of early childhood education and care in preventing early school leaving*), <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7548dd37-c626-4e2d-bd70-625edf707adc/language-en>.

⁷ EBPO (2016), Blogai besimokantys moksleiviai. Kodėl jie atsilieka ir kaip jiems padėti sėkmingai mokytis (angl. *Low-performing students: why they fall behind and how to help them succeed*), <https://www.mecd.gov.es/dctm/inee/internacional/low-performers-ebook-final.pdf?documentId=0901e72b82011e68>.

skirtumų⁸, todėl sustiprėja nepalankių sąlygų perdavimo iš kartos į kartą ciklas. Patirtis, įgyta dalyvaujant ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemoje, suteikia galimybę užkirsti kelią nepalankioms sąlygoms vaikams, kilusiems iš palankių sąlygų neturinčios romų bendruomenės bei iš migrantų šeimų, ir jas sušvelninti. Tyrimo metu surinkti duomenys rodo, kad tarp vaikų, kilusių iš panašių migrantų šeimų, geresnių skaitymo rezultatų pasiekia tie, kurie priimančiojoje šalyje lankė ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigas⁹. Be to, kokybiškos ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugos daro teigiamą poveikį tėvų dalyvavimui darbo rinkoje ir teikia aiškią naudą siekiant lyčių lygybės.

Šio pasiūlymo dėl Tarybos rekomendacijos tikslas – remti valstybes nares joms siekiant didinti savo ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemų prieinamumą ir gerinti jų kokybę, kartu pripažįstant, kad šioje srityje atsakomybė pirmiausia tenka valstybėms narėms. Juo siekiama įtvirtinti vienodą Europos supratimą apie tai, kas sudaro ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros kokybę. Jame pateikiami priemonių ir politikos pavyzdžiai, kuriais remiami valstybių narių siekiai užtikrinti kokybiškas įtraukias sistemas ir paslaugas. Naujausioje politikos apžvalgoje¹⁰ nurodyta, kad plėtojant ir tobulinant ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugų teikimą strateginio požiūrio į kokybę besilaikančios šalys daro didesnę pažangą nei kitos šalys. Tačiau šiam paslaugų teikimui reguliuoti tik kelios valstybės narės yra parengusios kokybės sistemą ar lygiavertį politikos dokumentą. Todėl šiame pasiūlyme pateikiami svarbūs ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros kokybės sistemos aspektai, kurie gali paskatinti valstybes nares plėtoti strateginį požiūrį į šias paslaugas.

Daugumoje ES šalių lūkesčių neatitinka nei kokybė, nei siūlomų vietų skaičius. Šiuo metu ES yra daugiau nei 32 mln. vaikų, jaunesnių nei privalomasis mokyklinis amžius, bet tik 15 mln. iš jų lanko ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigas¹¹. Nors dėl to, ar naudotis šiomis paslaugomis, ar ne, sprendžia tėvai, vietų šiose įstaigose paklausa visoje Europoje viršija pasiūlą.

Europos lyginamajame standarte, kuris nustatytas atsižvelgiant į Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginę programą,¹² nurodyta, kad ikimokyklinio ugdymo sistemoje turi dalyvauti bent 95 proc. vaikų nuo 4 metų iki privalomojo pradinio ugdymo pradžios. Šis lyginamasis standartas beveik įgyvendintas¹³. 2002 m. Barselonoje vykusiame Europos Vadovų Tarybos posėdyje sutartas tikslas (siekiant didinti moterų dalyvavimą darbo rinkoje) – paslaugų prieinamumas 33 proc. jaunesnių nei 3 metų vaikų ir 90 proc. vaikų nuo 3

⁸ Naujausiais tyrimais galima įrodyti, kad toks poveikis pasireiškia jau vienu metų vaikams: Hurt H. and Betancourt M. (2017), Turning 1 Year of Age in a Low Socioeconomic Environment: A Portrait of Disadvantage, *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*: Volume 38 - Issue 7 - p. 493–500.

⁹ EBPO ir Europos Sąjunga (2015), *Indicators of Immigrant Integration 2015*, Settling In, <http://www.oecd.org/els/mig/Indicators-of-Immigrant-Integration-2015.pdf>.

¹⁰ Lazzari A. et al. (2017), The current state of national ECEC quality frameworks, or equivalent strategic policy documents, governing ECEC quality in EU Member States, NESET II report, <http://nesetweb.eu/en/library/the-current-state-of-national-ecec-quality-frameworks-or-equivalent-strategic-policy-documents-governing-ecec-quality-in-eu-member-states/>.

¹¹ Europos politinės strategijos centras (2017), 10 mums pažįstamo ugdymo pertvarkymo tendencijų (angl. *10 Trends Transforming the Education as We Know It*), https://ec.europa.eu/epsc/publications/other-publications/10-trends-transforming-education-we-know-it_en.

¹² Europos Komisija / Eurostatas, Your key data to European statistics- European benchmarks, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/education-and-training/eu-benchmarks>.

¹³ Remiantis naujausiu 2017 m. švietimo ir mokymo stebėsenos biuleteniu, 94,8 proc. vaikų nuo 4 metų iki pradinio ugdymo (ISCED 1) pradžios dalyvauja ugdymo sistemoje, https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2017-lt_lt.pdf.

metų iki privalomojo mokyklinio amžiaus. Šių tikslų įvertinimas pateikiamas kartu su šiuo pasiūlymu¹⁴.

Paslaugų teikimo kokybė dažnai nepakankama ir labai skiriasi tarp šalių ir jų viduje, tarp privačių ir viešųjų įstaigų, miesto ir kaimo vietovių ar atokių regionų bei amžiaus grupėse (0–3 ir 3–6)¹⁵.

Prieinamų ir įperkamų vietų trūkumas bei žema paslaugų kokybė turi didelių pasekmių¹⁶. Ribotas kokybiškų paslaugų prieinamumas ir (arba) jų kainos priimtinumai ypač kelia problemų vaikams, kurie dėl tokių veiksnių kaip skurdas, negalia, diskriminacija ar tai, kad jie kilę iš romų ar migrantų šeimos, gyvenimą pradeda jau būdami nepalankioje socialinėje padėtyje. Šiandienos Europoje skurstantys ar socialiai atskirti vaikai, palyginti su geresnėmis sąlygomis augančiais bendraamžiais, vis dar dažnai prasčiau mokosi, jų sveikatos būklė yra blogesnė ir jiems sunkiau save realizuoti suaugus¹⁷.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Poreikis gerinti ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugų prieinamumą ir kokybę taip pat buvo pabrėžtas Komisijos komunikate „Mokyklų raida ir aukštos kokybės mokymas“¹⁸ ir susijusiose Tarybos išvadose dėl mokyklų raidos ir aukštos kokybės mokymo¹⁹.

Komisijos rekomendacijoje „Investicijos į vaikus. Padėkime išsivaduoti iš nepalankios socialinės padėties“²⁰ pabrėžiama, kaip svarbu suteikti galimybę naudotis kokybiško, įtraukaus ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugomis; užtikrinti, kad paslaugos būtų prieinamos ir priderintos prie šeimų poreikių, ypač atsižvelgiant į nepalankioje socialinėje padėtyje esančių vaikų poreikius.

2018 m. sausio mėn. Komisija priėmė pasiūlymą dėl Tarybos rekomendacijos dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų,²¹ kuriame aptariamas ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra bei paramos gebėjimų lavinimui ikimokyklinio ugdymo įstaigose svarba dėmesį skiriant socialiniams ir emociniams įgūdžiams.

¹⁴ Komisijos ataskaita dėl mažų vaikų priežiūros paslaugų plėtojimo siekiant didinti moterų dalyvavimą darbo rinkoje ir užtikrinti dirbančių tėvų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrą, taip pat tvarų ir įtraukų augimą Europoje (Barselonos tikslai), COM(2018) 273 final; <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/LT/COM-2018-273-F1-LT-MAIN-PART-1.PDF>

¹⁵ Lazzari, A.; Vandebroek, M. (2013), Accessibility of ECEC for children from ethnic minority and low-income families https://www.researchgate.net/publication/236347188_Accessibility_of_Early_Childhood_Education_and_Care_ECEC_for_children_from_ethnic_minority_and_low-income_families; Komisijos tarnybų darbinis dokumentas (2017), 2013 m. rekomendacijos „Investicijos į vaikus. Padėkime išsivaduoti iš nepalankios socialinės padėties“ apžvalga, COM (2017)258.

¹⁶ Vandebroek M. et al. (2018), Benefits of early childhood education and care and the conditions for obtaining them, EENNEE Report, <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/14194adc-fc04-11e7-b8f5-01aa75ed71a1/language-en>; taip pat žr. Europos Komisija (2016), 2015 m. užimtumo ir socialinės tendencijos Europoje.

¹⁷ Komisijos rekomendacija (2013) „Investicijos į vaikus. Padėkime išsivaduoti iš nepalankios socialinės padėties“ (2013/112/ES), OL L 59, 2013 3 2.

¹⁸ Komisijos komunikatas (2017), „Mokyklų raida ir aukštos kokybės mokymas gerai gyvenimo pradžiai“, COM(2017)248.

¹⁹ Tarybos išvados dėl mokyklų raidos ir aukštos kokybės mokymo, [2017/C 421/03](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:2017/C_421/03).

²⁰ 2013 m. vasario 20 d. Komisijos rekomendacija „Investicijos į vaikus. Padėkime išsivaduoti iš nepalankios socialinės padėties“ (2013/112/ES), OL L 59, 2013 3 2.

²¹ Europos Komisija (2018), Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų, COM(2018)24.

Komisija taip pat priėmė pasiūlymą dėl Tarybos rekomendacijos dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir mokymo europinio matmens²². Šiame pasiūlyme pabrėžiama, kad svarbu teikti įtraukaus švietimo paslaugas visiems besimokantiejiems nuo ikimokyklinio amžiaus ir vėliau.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Pasiūlymas yra glaudžiai susijęs su Europos socialinių teisių ramsčiu²³, kurio 11 principu nustatyta, kad vaikai turi teisę į kokybišką ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą už prieinamą kainą.

Kokybiškų vaikų priežiūros įstaigų prieinamumas, pasiekiamumas ir prieinama jų paslaugų kaina taip pat yra svarbūs veiksniai, leidžiantys tėvams dalyvauti darbo rinkoje. Europos Komisijos paskelbtoje ataskaitoje dėl 2002 m. Barselonoje Europos Vadovų Tarybos sutartų tikslų įvertinama valstybių narių padaryta pažanga²⁴.

Komunikate dėl profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros²⁵ pripažintas poreikis visoje Europoje teikti kokybiškas formaliosios priežiūros paslaugas, kad būtų pašalintos užimtumo kliūtys, ypač moterims. Jis gali padėti didinti moterų dalyvavimą darbo rinkoje bei ekonominį vienodą moterų ir vyrų savarankiškumą – šis prioritetas nustatytas Komisijos dokumente „2016–2019 m. strateginiai įsipareigojimai siekiant lyčių lygybės“²⁶. Taigi iniciatyva prisidedama prie Sutartimi grindžiamų tikslų²⁷ siekti lygių galimybių vyrams ir moterims darbo rinkoje bei skatinti aukšto lygio užimtumą Sąjungoje įgyvendinimo.

ES romų integracijos nacionalinių strategijų plane²⁸ ir 2013 m. rekomendacijose dėl romų veiksmingų integravimo priemonių valstybėse narėse²⁹ valstybės narės ragintos išplėsti galimybes gauti ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą ir pagerinti jų kokybę, be kita ko, teikiant tikslingą paramą romų vaikams.

Trečiųjų šalių piliečių integravimo veiksmų plane³⁰ ir Komunikate dėl vaikų migrantų apsaugos³¹ pripažinta, kad ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra yra labai svarbūs integruojant šeimas ir vaikus iš trečiųjų šalių. Iniciatyva padedama pašalinti kliūtis mergaitėms ir berniukams, kurie yra trečiųjų šalių piliečiai, dalyvauti ikimokykliniame ugdyme, užtikrinant, kad visiems vaikams būtų suteikta galimybė išnaudoti visą savo potencialą, bei remti vaikų migrantų integraciją.

Vykdamas Europos semestro procesą suteikta daugiau reikšmės ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros klausimui, o kelios valstybės narės gavo konkrečių joms skirtų rekomendacijų dėl

²² Europos Komisija (2018), Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir mokymo europinio matmens, [COM\(2018\)23 final](#).

²³ Europos Sąjungos Taryba (2017), Tarpinstitucinė deklaracija dėl Europos socialinių teisių ramsčio, <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13129-2017-INIT/lt/pdf>.

²⁴ Komisijos ataskaita dėl mažų vaikų priežiūros paslaugų plėtojimo siekiant didinti moterų dalyvavimą darbo rinkoje ir užtikrinti dirbančių tėvų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrą, taip pat tvarų ir įtraukų augimą Europoje (Barselonos tikslai), COM(2018) 273 final; <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/LT/COM-2018-273-F1-LT-MAIN-PART-1.PDF>.

²⁵ Komisijos komunikatas (2017), Dirbančių tėvų ir prižiūrinių asmenų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros palaikymo iniciatyva, [COM\(2017\) 252 final](#).

²⁶ Europos Komisija (2015), 2016–2019 m. strateginiai įsipareigojimai siekiant lyčių lygybės, https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/strategic-engagement-gender-equality-2016-2019_en.

²⁷ Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 153 straipsnis.

²⁸ Komisijos komunikatas (2011) dėl ES romų integracijos nacionalinių strategijų plano, [COM\(2011\)173](#).

²⁹ 2013 m. gruodžio 9 d. Tarybos (EPSCO) rekomendacija dėl romų veiksmingų integravimo priemonių valstybėse narėse, https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lsa/139979.pdf.

³⁰ Komisijos komunikatas (2016), Trečiųjų šalių piliečių integravimo veiksmų planas, [COM\(2016\) 377 final](#).

³¹ Komisijos komunikatas (2017), Vaikų migrantų apsauga, [COM\(2017\)211 final](#).

vaikų priežiūros ir įtraukaus švietimo. Užimtumo gairėse pabrėžiama galimybės naudotis kokybiško ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugomis už prieinamą kainą svarba. 2018 m. metinėje augimo apžvalgoje nurodoma jų svarba lygių galimybių, socialinės įtraukties bei profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros politikos požiūriu. 2018 m. bendroje užimtumo ataskaitoje taip pat nurodoma valstybių narių pažanga šioje srityje, ypač vykdant jaunesnių nei 3 metų vaikų ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros pasiekiamumo stebėseną, kuri atliekama rengiant socialinio ramsčio rodiklių suvestinę³². Turėtų būti skatinamas darbo ir šeimos gyvenimo derinimas, visų pirma suteikiant galimybę naudotis ilgalaikės priežiūros paslaugomis ir prieinamomis kokybiškomis ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugomis.

Galiausiai, ES struktūriniai ir investicijų fondai taip pat atlieka svarbų vaidmenį remiant investicijas į pasiekiamą, įperkama, kokybišką infrastruktūrą ir paslaugas.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

• Teisinis pagrindas

Ši iniciatyva atitinka Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 165 straipsnį. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 165 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „Sąjunga prisideda prie geros kokybės švietimo plėtojimo skatindama valstybes nares bendradarbiauti, o prireikus – paremdama ir papildydama jų veiksmus, kartu visiškai pripažindama valstybių narių atsakomybę už jų švietimo sistemų turinį ir organizavimą“.

Šia iniciatyva nesiūloma išplėsti ES reguliavimo įgaliojimų ar nustatyti valstybėms narėms kitų privalomų įpareigojimų. Atsižvelgdamos į nacionalines aplinkybes, valstybės narės nuspręš, kaip geriausiai pasinaudoti Tarybos rekomendacija.

• Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)

Komisija imasi veiksmų, kad toliau paskatintų valstybes nares bendradarbiauti ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros srityje³³, atsižvelgdama į svarbius rezultatus, kurie jau pasiekti, ypač įskaitant 2014 m. ekspertų pasiūlymą dėl ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros kokybės sistemos³⁴.

Veiksmų, kurių imamasi ES lygmeniu, pridėtinė vertė priklauso nuo ES sugebėjimo:

- išnaudoti Sąjungoje turimas žinias ir kompetenciją bei tęsti bendradarbiavimą remiantis siūloma kokybės sistema kaip bendra orientacine priemone;
- toliau remti valstybių narių pastangas reformuoti jų teikimą;
- remti valstybių narių pastangas teikiant europines priemones, pvz., kokybės teiginių rinkinį.

³² Social Scoreboard. Monitoring EU Member States Performance under the European Pillar of Social Rights, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/social-scoreboard-2018-country-reports_en.pdf.

³³ 2015 m. Tarybos ir Komisijos Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos („ET 2020“) įgyvendinimo bendra ataskaita „Nauji Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje prioritetai“, [2015/C 417/04](https://ec.europa.eu/assets/eac/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf).

³⁴ Teminė ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros darbo grupė (2014), Proposal for key principles of a Quality Framework for Early Childhood Education and Care, http://ec.europa.eu/assets/eac/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf.

- **Proporcingumo principas**

Pasiūlyme numatytos rekomendacijos, atitinkančios penkis kokybės sistemos aspektus, kartu su kuriomis pateikiamos politikos priemonės, skirtos pagrindinėms sektoriaus problemoms spręsti. Tokiu būdu valstybės narės galės pasinaudoti Tarybos rekomendacija pagal savo konkrečias aplinkybes. Kiekviena valstybė narė sprendžia, kokio požiūrio laikytis siekiant atitinkamai patobulinti savo sistemas.

- **Priemonės pasirinkimas**

Tarybos rekomendacija yra tinkama švietimo ir mokymo srities priemonė, nes šioje srityje ES tenka papildomoji kompetencija ir tokia priemone dažnai naudojamosi siekiant Europos lygmeniu imtis veiksmų švietimo ir mokymo srityse. Kaip teisinė priemonė, ji atspindi valstybių narių įsipareigojimą imtis šiame dokumente išdėstytų priemonių ir yra tvirtesnis politinis bendradarbiavimo šioje srityje, visiškai pripažįstant valstybių narių kompetenciją švietimo ir mokymo srityje, pagrindas.

3. **EX POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI**

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

Netaikoma.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

2016 gruodžio mėn. 250 ekspertų, politikos formuotojų ir praktikų dalyvavo konferencijoje „Puiki gyvenimo pradžia! Geriausias įmanomas ugdymas ikimokykliniame amžiuje“ (angl. *A Great start in life! The best possible education in the early years*). Į konferencijos išvadas³⁵ buvo deramai atsižvelgta rengiant šį pasiūlymą. Be to, į atitinkamas išvadas atsižvelgta vykstant viešoms konsultacijoms dėl Profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros iniciatyvos³⁶ bei Europos socialinių teisių ramsčio.³⁷

Atsižvelgdama į kelias ankstesnes konsultacijas, susijusias su pasiūlymais dėl ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros kokybės sistemos pagrindinių principų³⁸, 2018 m. sausio 31 d. Komisija surengė tikslinį suinteresuotųjų šalių konsultacinį pasitarimą. Jame dalyvavo įvairaus pobūdžio pilietinės visuomenės organizacijų bei valstybių narių atstovai iš organizacijų, dirbančių švietimo ir mokymosi visą gyvenimą, vaiko apsaugos ir vaiko teisių srityse, iš tėvų ir šeimų asociacijų, kovos su socialine nelygybe tinklų, specialiojo ugdymo ir neįgalųjų reikalų tarnybų bei mokytojų sąjungų. Suinteresuotųjų šalių pasitarimo dalyviai patvirtino ir teigiamai įvertino bendrą požiūrį bei pateikė daugiau informacijos apie sektoriuje iškilusias problemas ir galimus jų sprendimus.

³⁵ Europos Komisija (2016), Great Start in Life. Conference Report, https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/great-start-life-report_en.pdf

³⁶ Europos Komisija (2017), Report on the public consultation on possible action addressing the challenges of work-life balance faced by working parents and caregivers, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1311&langId=en&moreDocuments=yes>.

³⁷ Viešos konsultacijos dėl Europos socialinių teisių ramsčio, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=699&consultId=22&visib=0&furtherConsult=yes>.

³⁸ Pavyzdžiui, Neįgaliesiems skirtų paslaugų teikėjų Europos asociacija (2016), Statement on Early Childhood Intervention, http://www.easped.eu/sites/default/files/sites/default/files/Policy/Education/easped_statement_on_early_childhood_intervention.pdf, Europos tėvų asociacija (2015), The Best Interest of the Young Child: Position Paper on Early Childhood Education and Care Needs and Provisions from the Parents' Perspective.

- Suinteresuotosios šalys pabrėžė, kad yra reikalinga socialinė įtrauktis ir kad reikia nustatyti konkrečias vaikų (ar šeimų) grupes siekiant užtikrinti, jog jos neliktų nuošalyje. Jos priminė, kaip svarbu visur, taip pat kaimo vietovėse, nuosekliai užtikrinti kokybę ir dėmesį skirti vaikų poreikiams, nustatyti amžių atitinkančius uždavinius ir tikslus bei daugiau dėmesio skirti žaidimu pagrįstam mokymuisi.
- Suinteresuotosios šalys taip pat pabrėžė poreikį pripažinti, kad kokybės sistema yra skirta ne tik būtiniausiems standartams nustatyti ir kad valstybės narės turėtų būti skatinamos teikti kokybiškas paslaugas. Be to, remiantis Tarybos rekomendacija turėtų būti užtikrinama parama valstybių narių ar sistemos lygmeniu ir lankstumas, kad įvairios šalys turėtų galimybę peržiūrėti savo pačių požiūrį į kokybę.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Per pastaruosius dvejus metus Komisija bendradarbiavo su pagrindiniais ekspertais visoje ES, kad apibrėžtų kokybės veiksnius³⁹ ir parengtų savęs vertinimo priemones. Kiti pagrindiniai šaltiniai nurodyti toliau:

- (1) duomenys apie prieinamumą, dalyvavimą ir kokybę bus paimti iš tinklo „Eurydice“ skelbiamos ataskaitos „Pagrindiniai duomenys apie ankstyvąjį vaikų ugdymą ir priežiūrą Europoje“ (2016 m.) ir 2017 m. Švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenio bei EBPO dokumento (2017) „Gera pradžia V. Pagrindiniai ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros rodikliai“;
- (2) projektas „CARE“, Mokymo programų kokybės analizė ir poveikio Europos ikimokykliniam ugdymui ir priežiūrai apžvalga, Politikos rekomendacijos dėl kokybės. Įgyvendinus šį tarpdisciplininį Europos tyrimų projektą buvo parengtos išvados ir rekomendacijos dėl ugdymo programų, kokybės, gerovės, poveikio, prieinamumo, finansavimo ir valdymo bei specialistų vaidmens;
- (3) Europos švietimo ekonomikos ekspertų tinklo (EENEE) ataskaita (2017) „Ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros nauda bei jų teikimo sąlygos“. Šioje ataskaitoje pasiūlyti įvairių tipų lemiantys veiksniai, kurie gali daryti įtaką tam, ar gali būti realizuota ši galima nauda;
- (4) tinklo NESET ataskaita (2017) „Esama padėtis dėl nacionalinių ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros kokybės sistemų ar lygiaverčių strateginių politinių dokumentų, kuriais reglamentuojama ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros kokybė ES valstybėse narėse“;
- (5) Europos Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Rekomendacijos „Investicijos į vaikus“ įgyvendinimas“⁴⁰, paskelbta kartu su Europos socialinių teisių ramsčiu.

³⁹ Europos Komisija (2018), Monitoring the Quality of Early Childhood Education and Care – Complementing the 2014 ECEC Quality Framework proposal with indicators, <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/825252b4-3ec6-11e8-b5fe-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-69837044>.

⁴⁰ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas (2017), 2013 m. rekomendacijos „Investicijos į vaikus. Padėkime išsivaduoti iš nepalankios socialinės padėties“ apžvalga, COM (2017)258. Taip pat žr. 2013 m. vasario 20 d. Komisijos rekomendacija „Investicijos į vaikus. Padėkime išsivaduoti iš nepalankios socialinės padėties“ (2013/112/ES), OL L 59, 2013 3 2.

Taip pat Europos investicijų į vaikus platformoje (EPIC) aprašoma įrodymais pagrįsta geroji patirtis įgyvendinant rekomendaciją „Investicijos į vaikus“ bei atnaujinta šalių informacija apie vaiko ir šeimos politiką ES.

- **Poveikio vertinimas**

Atsižvelgiant į tai, kad siūloma veikla tik papildys valstybių narių iniciatyvas, taip pat į savanorišką siūlomos veiklos pobūdį ir numatomo poveikio aprėptį, poveikio vertinimas nebuvo atliktas. Rengiant pasiūlymą remtasi atliktais tyrimais, konsultacijomis su valstybėmis narėmis ir su suinteresuotosiomis šalimis.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Netaikoma.

- **Pagrindinės teisės**

Šioje rekomendacijoje gerbiamos pagrindinės teisės ir vadovaujamosi principais, pripažintais Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, įskaitant teisę į mokslą, pagarbą kultūrinei, religinei ir kalbinei įvairovei bei nediskriminavimą. Visų pirma rekomendacijoje skatinamos vaiko teisės, įtvirtintos 24 straipsnyje, ir atsižvelgiama į JT vaiko teisių konvenciją, ypač į jos 29 straipsnio 1 dalies c punktą, kuriame nurodoma, kad vaiko lavinimo tikslas turi būti ugdyti vaiko pagarbą tėvams, savo kultūriniam identitetui, kalbai ir vertybėms, šalies, kurioje vaikas gyvena ar iš kurios gali būti kilęs, nacionalinėms vertybėms ir civilizacijoms, kurios skiriasi nuo jo paties civilizacijos⁴¹. Ši rekomendacija turi būti įgyvendinta remiantis šiomis teisėmis ir principais.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Šioje rekomendacijoje siūlomi veiksmai, darantys poveikį biudžetui, bus remiami turimais programos „Erasmus+“ ištekliais, taip pat galbūt programos „Horizontas 2020“ arba Europos struktūrinių ir investicijų fondų ištekliais, jei susijusių pagrindinių aktų nuostatose tokia parama yra numatyta. Ši iniciatyva neturi jokios įtakos deryboms dėl kitos daugiametės finansinės programos ir būsimų programų.

Papildomų išteklių iš ES biudžeto nereikės.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Pažanga bus stebima rengiant naujos Europos bendradarbiavimo profesinio rengimo ir mokymo srityje („ET 2020“) dirbančios ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros darbo grupės susitikimus; ši grupė bus tarpusavio mokymosi ir keitimosi gerąja patirtimi forumas.

Europos semestras išliks pagrindine priemone, skirta kontroliuoti kokybiškų ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugų teikimą, taip pat įgyvendinant Barselonos tikslą⁴², bei teikti tolesnes gaires valstybėms narėms, be kita ko, atitinkamais atvejais pasinaudojant konkrečioms šalims skirtomis rekomendacijomis.

Galimas naujas ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugų teikimo lyginamasis standartas toliau bus aptariamas kartu su valstybėmis narėmis. Be kita ko, gali būti peržiūrimas Barselonos tikslas dėl formaliosios vaikų priežiūros teikimo, atsižvelgiant į Europos semestro aplinkybes nustatomas lyginamasis standartas, peržiūrimas Europos bendradarbiavimo

⁴¹ JT (1989), Vaiko teisių konvencija, priimta 1989 11 20.

⁴² 2002 m. kovo 15–16 d. Barselonoje Vadovų Tarybai pirmininkavusios valstybės narės išvados, dok. Nr. SN 100/1/02 REV 1., http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/barcelona_european_council.pdf.

švietimo ir mokymo srityje strateginėje programoje („ET 2020“) nustatytas lyginamasis standartas⁴³.

Komisija pateiks Tarybai ataskaitą dėl pažangos, padarytos įgyvendinant rekomendaciją, vadovaudamasi Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginėje programoje nustatyta ataskaitų teikimo tvarka.

- **Aiškinamieji dokumentai (direktyvoms)**

Netaikoma.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Su valstybėmis narėmis susijusios nuostatos

Pasiūlyme rekomenduojama, kad valstybės narės gerintų ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugų prieinamumą ir kokybę. Pasiūlymo priede išdėstoma ES ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros kokybės sistema.

Šiuo pasiūlymu valstybės narės skatinamos spręsti pagrindines ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sektorių problemas bei pateikiamos politikos priemonės, kurių tikslas yra:

- užtikrinti, kad ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugos būtų prieinamos, įperkamos ir įtraukios;
- remti darbuotojų profesionalumo didinimą atsižvelgiant į esamus profesinės kvalifikacijos lygius ir darbo sąlygas;
- gerinti ikimokyklinio mokymo programų rengimą, kad jos atitiktų vaikų gerovės ir ugdymo poreikius;
- skatinti skaidrią paslaugų stebėseną ir vertinimą visais valdymo lygiais;
- užtikrinti pakankamą finansavimą ir teisinę paslaugų teikimo sistemą, be kita ko, kuriant ir palaikant pagal poreikius pritaikytas nacionalines ar regionines ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros kokybės sistemas.

Su Komisija susijusios nuostatos

Rekomendacijoje siūloma pritarti Komisijos ketinimui:

- sudaryti palankesnes sąlygas valstybėms narėms keistis patirtimi ir gerosios patirties pavyzdžiais įgyvendinant Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginę programą („ET 2020“);
- užtikrinti Europos Sąjungos finansavimą, reikalingą siekiant padėti didinti paslaugų prieinamumą ir kokybę, ypač įgyvendinant programą „Erasmus+“ ir panaudojant Europos struktūrinius ir investicijų fondus;
- pasibaigus konsultacijoms su valstybėmis narėmis, pasiūlyti peržiūrėti „ET 2020“ lyginamąjį standartą, Barselonos tikslus, taip pat galbūt nustatyti ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros lyginamąjį standartą, atsižvelgiant į Europos semestrą ir Socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą.

⁴³ 2015 m. Tarybos ir Komisijos Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos („ET 2020“) įgyvendinimo bendra ataskaita „Nauji Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje prioritetai“, [2015/C 417/04](https://ec.europa.eu/education/et2020/).

Pasiūlymas

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl kokybiškų ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemų

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 165 straipsnį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

- (1) Europos socialinių teisių ramstyje⁴⁴ nustatytame 11 principu teigiama, kad vaikai turi turėti teisę į prieinamą ir kokybišką ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą. Jis atitinka ES pagrindinių teisių chartiją,⁴⁵ kurioje švietimas pripažįstamas kaip teisė, ir Jungtinių Tautų 4.2. darnaus vystymosi tikslu,⁴⁶ kuriame numatyta, kad iki 2030 m. visoms mergaitėms ir berniukams turi būti prieinamas kokybiškas ikimokyklinis ugdymas, priežiūra ir priešmokyklinis ugdymas;
- (2) Komunikate „Europinės tapatybės stiprinimas per švietimą ir kultūrą“⁴⁷ Europos Komisija pateikia Europos švietimo erdvės viziją, pripažindama ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros vaidmenį kuriant tvirtą pagrindą mokymuisi mokykloje ir visą gyvenimą. Tarybos išvadose dėl mokyklų raidos ir aukštos kokybės mokymo⁴⁸ bei Komisijos pasiūlyme⁴⁹ dėl Tarybos rekomendacijos dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų pakartota, kad ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra gali atlikti labai svarbų vaidmenį skatinant visus vaikus mokytis, jų gerovę ir vystymąsi;
- (3) ir politikos formuotojai, ir tyrėjai pripažįsta, kad būtent ankstyvame amžiuje⁵⁰ vaikai susikuria pagrindą ir išsiugdo gebėjimą mokytis visą gyvenimą. Mokymasis yra augimo procesas; tvirto pagrindo ankstyvame amžiuje sukūrimas yra aukštesnio lygio gebėjimų ugdymo ir sėkmės moksle išankstinė sąlyga, lygiai taip pat jis yra labai svarbus vaikų sveikatai ir gerovei. Todėl ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra turi būti laikomi švietimo ir mokymo sistemų pagrindu bei švietimo tęstinumo dalimi;
- (4) lankyti ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigas naudinga visiems vaikams, ypač vaikams, esantiems nepalankioje socialinėje padėtyje. Tai padeda sutrukdyti anksti formotis įgūdžių skirtumams ir yra svarbi priemonė, skirta kovoti su nelygybe ir menku išsilavinimu. Ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra turi būti teikiami taikant integruotą vaikų teisėmis pagrįstą politikos priemonių rinkinį, kad pagerėtų vaikų

⁴⁴ Taryba (2017), Tarpinstitucinė deklaracija dėl Europos socialinių teisių ramsčio, <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13129-2017-INIT/en/pdf>.

⁴⁵ Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija, [2012/C 326/02](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A2012C32602).

⁴⁶ 4 darnaus vystymosi tikslas, [UN SDG 4.2](https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/).

⁴⁷ Komisijos komunikatas (2017) „Europinės tapatybės stiprinimas per švietimą ir kultūrą. Europos Komisijos įnašas Geteborgo vadovų susitikime, 2017 m. lapkričio 17 d.“, [COM\(2017\)673 final](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/COM(2017)673_final).

⁴⁸ Tarybos išvados dėl mokyklų raidos ir aukštos kokybės mokymo, [2017/C 421/03](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A2017C42103).

⁴⁹ Europos Komisija (2018), Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų, [COM\(2018\)24](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018PC024).

⁵⁰ Ankstyvuojų gyvenimo amžiumi paprastai laikomas amžius nuo gimimo iki 6 metų – jis atitinka švietimo lygį ISCED 0.

mokymosi rezultatai ir būtų nutrauktas iš kartos į kartą pasikartojantis nepalankios socialinės padėties ciklas. Todėl pagerinus šių paslaugų teikimą prisidedama prie įsipareigojimų, prisiimtų Komisijos rekomendacijoje „Investicijos į vaikus. Padėkime išsivaduoti iš nepalankios padėties“⁵¹ ir 2013 m. rekomendacijose dėl romų veiksmingų integravimo priemonių valstybėse narėse⁵².

- (5) dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemoje teikia įvairiapusę naudą⁵³ ir pavieniams asmenims, ir visai visuomenei – nuo geresnio išsilavinimo ir poveikio darbo rinkai iki retesnių intervencijų socialiniais ir švietimo tikslais bei glaudesnių ir įtraukesnių visuomenių. Penkiolikmečiai, kurie ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankė ilgiau nei vienus metus, PISA tyrimuose pasiekė geresnį matematinio raštingumo rezultatą⁵⁴. Taip pat nustatyta, kad kokybiškas ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra yra svarbus veiksnys užkertant kelią mokyklos nebaigimui⁵⁵;
- (6) švietimas nuo ankstyvųjų etapų atlieka svarbų vaidmenį mokantis kartu gyventi įvairialypėse visuomenėse. Šios paslaugos gali keliais būdais sustiprinti socialinę sanglaudą ir įtrauktį. Jos gali pasitarnauti kaip šeimų susitikimo vieta. Jos gali padėti ugdyti vaikų kalbos – ir tos, kuria teikiama paslauga, ir vaiko gimtosios kalbos – įgūdžius. Per socialinį ir emocinį mokymąsi ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigas lankantys vaikai gali išmokyti empatijos, taip pat sužinoti apie savo teises, lygybę, toleranciją ir įvairovę;
- (7) investicijų grąža ankstyvaisiais švietimo etapais yra pati didžiausia iš visų švietimo etapų, ypač esantiems nepalankioje socialinėje padėtyje⁵⁶. Išlaidos ikimokykliniam ugdymui ir priežiūrai yra didelę grąžą duodanti ankstyvoji investicija į žmogiškąjį kapitalą;
- (8) kokybiškų vaikų priežiūros įstaigų prieinamumas, pasiekiamumas ir jų paslaugų įperkamumas yra pagrindiniai veiksniai, kurie leidžia moterims, taip pat vyrams, turintiems su priežiūra susijusių įsipareigojimų, dalyvauti darbo rinkoje, kaip tai buvo pripažinta 2002 m. Barselonoje Europos Tarybos išvadose „Europos lyčių lygybės paktas“⁵⁷ ir 2017 m. balandžio 26 d. Komisijos priimtame komunikate dėl profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros⁵⁸. Dirbančios moterys tiesiogiai padeda gerinti namų ūkio socialinę ir ekonominę padėtį bei prisideda prie ekonomikos augimo;

⁵¹ 2013 m. vasario 20 d. Komisijos rekomendacija „Investicijos į vaikus. Padėkime išsivaduoti iš nepalankios socialinės padėties“ (2013/112/ES), OL L 59, 2013 3 2.

⁵² 2013 m. gruodžio 9 d. Tarybos (EPSCO) rekomendacija dėl romų veiksmingų integravimo priemonių valstybėse narėse,

⁵³ Vandembroeck M. et al (2017), Benefits of early childhood education and care and the conditions for obtaining them, Report of the European Expert Network on Economics of Education, <http://www.eenee.de/eeneeHome/EENEE/Analytical-Reports.html>.

⁵⁴ EBPO (2016), Education at a Glance, <http://www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm>.

⁵⁵ Europos Komisija (2014), Efektyvaus ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros taikomo užkertant kelią mokyklos nebaigimui tyrimas (angl. *Study on the effective use of early childhood education and care in preventing early school leaving*), <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7548dd37-c626-4e2d-bd70-625edf707adc/language-en>.

⁵⁶ Heckman, J.J. and Mosso, S. (2014), The Economics of Human Development and Social Mobility. *Annual Reviews of Economics*, 6, 689-733.

⁵⁷ 2011 m. kovo 7 d. Tarybos išvados. Europos lyčių lygybės paktas (2011–2020 m.), [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011XG0525\(01\)&from=LT](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011XG0525(01)&from=LT)

⁵⁸ Komisijos komunikatas (2017), Dirbančių tėvų ir prižiūriniųjų asmenų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros palaikymo iniciatyva, [COM\(2017\) 252 final](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XG0252(01)&from=LT).

- (9) investicijos į ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą yra gera investicijos tik tada, jeigu paslaugos yra kokybiškos, prieinamos, įperkamos ir įtraukios. Iš turimų duomenų matyti, kad tik kokybiškos ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugos teikia naudą; prastos kokybės paslaugos daro didelį neigiamą poveikį vaikams ir visai visuomenei⁵⁹. Politikos priemonėse ir reformose pirmenybė turi būti teikiama kokybės klausimui;
- (10) apskritai valstybės narės ikimokykliniam ugdymui ir priežiūrai išleidžia gerokai mažiau lėšų nei pradiniam ugdymui. Kaip matyti iš ataskaitos, kurioje įvertinama pažanga siekiant Barselonos tikslų⁶⁰, šiuo metu yra nepakankamai ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų, o paklausa viršija pasiūlą beveik visose šalyse. Nustatyta, kad nepakankamas prieinamumas, pasiekiamumas ir įperkamumas yra viena iš pagrindinių kliūčių, trukdančių naudotis šiomis paslaugomis⁶¹;
- (11) 2017 m. rugsėjo 14 d. Rezoliucijoje dėl naujos Europos įgūdžių darbotvarkės⁶² Europos Parlamentas ragina valstybes nares gerinti ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros kokybę ir didinti galimybes naudotis šiomis paslaugomis bei spręsti nepakankamos infrastruktūros, teikiančios kokybišką ir prieinamą vaikų priežiūrą visų lygių pajamas gaunantiems asmenims, problemą ir apsvarstyti galimybę skurdžiai ir socialinėje atskirtyje gyvenančioms šeimoms sudaryti sąlygas nemokamai naudotis šiomis paslaugomis;
- (12) ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugos turi būti orientuotos į vaiką; vaikai geriausiai mokosi aplinkoje, kuri grindžiama vaikų dalyvavimu ir noru mokytis. Pedagogai vaikams dažnai praneša apie mokymosi organizavimą, veiklos rūšių pasirinkimą ir mokomuosius dalykus. Paslaugos turi būti teikiamos saugioje, puoselėjančioje ir rūpestingoje aplinkoje, turi būti sukurta socialinė, kultūrinė ir fizinė erdvė, kurioje vaikai turėtų įvairias galimybes plėtoti savo potencialą. Geriausios yra tos paslaugos, kurios grindžiamos esmine prielaida, kad ugdymas ir priežiūra yra neatsiejami vienas nuo kito;
- (13) nacionalinių, regioninių ar vietos taisyklių nustatytais sąlygomis šeimos turėtų dalyvauti savo vaikų ugdymo ir priežiūros procese visais aspektais. Šeima yra pirmoji ir svarbiausia vieta, kurioje auga ir vystosi vaikas, o tėvai ir globėjai yra atsakingi už kiekvieno vaiko gerovę, sveikatą ir vystymąsi. Ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugos – tai puiki galimybė suformuoti integruotą požiūrį, nes jas teikiant įvyksta pirmas asmeninis kontaktas su tėvais. Problemų patiriantiems tėvams galėtų būti pasiūlytos individualaus konsultavimo paslaugos lankantis namuose. Kad jie iš tiesų įsitrauktų į procesą, ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugos turėtų būti

⁵⁹ Melhuish, E.; et al.; (2015). A Review of Research on the Effects of Early Childhood Education and Care on Child Development. Projekto „CARE“ ataskaita, <http://ecec-care.org/>.

⁶⁰ Komisijos ataskaita dėl mažų vaikų priežiūros paslaugų plėtojimo siekiant didinti moterų dalyvavimą darbo rinkoje ir užtikrinti dirbančių tėvų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrą, taip pat tvarų ir įtraukų augimą Europoje (Barselonos tikslai), COM(2018) 273 final; <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/LT/COM-2018-273-F1-LT-MAIN-PART-1.PDF>

⁶¹ EBPO (2017), Starting Strong 2017: Key OECD Indicators on Early Childhood Education and Care <http://dx.doi.org/10.1787/9789264276116-en>; ir Tarybos rekomendacija (2013) dėl romų veiksmingų integravimo priemonių valstybėse narėse, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013H1224\(01\)&from=LT](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013H1224(01)&from=LT); ir Eurofound (2015), Early childhood care: Accessibility and quality of services, https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1512en.pdf.

⁶² 2017 m. rugsėjo 14 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl naujos Europos įgūdžių darbotvarkės, (2017/2002(INI)) P8_TA-PROV(2017)0360.

kuriamos bendradarbiaujant su šeimomis ir grindžiamos pasitikėjimu ir abipuse pagarba⁶³;

- (14) ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigų lankymas gali būti efektyvi priemonė suteikti išsilavinimą vaikams, esantiems nepalankioje socialinėje padėtyje, pvz., kilusiems iš migrantų šeimų ar priklausantiems etninei mažumai (pvz., romų), vaikams pabėgėliams, vaikams, turintiems specialiųjų poreikių, ar neįgaliems vaikams, alternatyvios globos institucijoje esantiems vaikams ir vaikams, gyvenantiems gatvėje, vaikams, kurių tėvai yra įkalinimo įstaigoje, taip pat vaikams iš namų ūkių, kuriems ypač gresia skurdas ir socialinė atskirtis, pvz., namų ūkių, kuriuos išlaiko tik vienas iš tėvų, ar didelių namų ūkių. Vaikams pabėgėliams dėl jų pažeidžiamos padėties reikia didesnės paramos. Skurdas, fiziniai ir emociniai stresą sukeltantys veiksniai, traumos, nepakankami kalbos įgūdžiai gali jiems sutrukdyti ateityje siekti išsilavinimo ir sėkmingai integruotis į naują visuomenę. Šiuos rizikos veiksnius gali padėti sušvelninti dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemoje;
- (15) teikiant įtraukaus ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugas galima padėti įvykdyti išipareigojimus, valstybių narių prisiimtus JT vaiko teisių konvencijoje⁶⁴ ir Neįgaliųjų teisių konvencijoje,⁶⁵ kurias yra pasirašiusios visos valstybės narės;
- (16) 2014 m. paskelbtas pasiūlymas dėl pagrindinių kokybės sistemos principų⁶⁶ buvo pirmas Europos ekspertų iš 25 šalių teiginys dėl ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros. Teiginiai pagrįsti penkiais aspektais: prieinamumu; darbo jėga; ugdymo programomis; stebėseną ir vertinimu; valdymu ir finansavimu. Iš viso parengta 10 teiginių dėl ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros teikimo kokybės gerinimo. Šiuo dokumentu daugelyje šalių dalijosi vietos suinteresuotieji subjektai, užsiimančios politikos propagavimu, moksliniais tyrimais ir įgyvendinantys mokymo iniciatyvas. Šiose šalyse sistemos projektas veikė kaip galingas pokyčius skatinantis veiksnys, nes padėjo įgyvendinti konsultavimo politikos klausimais procesus, kuriais palaikomos esamos reformos kryptys;
- (17) visi penki kokybės sistemos aspektai yra svarbūs užtikrinant paslaugų kokybę. Vaikų gyvenimui ilgalaikį poveikį visų pirma daro ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros specialistų darbas. Tačiau daugelyje šalių šios profesijos atstovai nesulaukia deramo pripažinimo, jų įvaizdis ir statusas gana menki⁶⁷;
- (18) tam, kad atliktų jiems priskirtą profesinį vaidmenį remiant vaikus ir jų šeimas, ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros darbuotojai turi turėti sudėtingų žinių, įgūdžių ir gebėjimų bei gerai išmanyti vaiko vystymosi procesą. Labai svarbu didinti darbuotojų profesionalumą, nes aukštesnis pasirėngimo lygis teigiamai koreliuoja su geresne

⁶³ A *Children in Europe* policy paper (2008), Young children and their services: developing a European approach,

http://www.edizionijunior.com/public/INSERTI/CiE%20Policy%20Paper_april%202008_INGLESE.pdf

⁶⁴ Vaiko teisių konvencija (1989), <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>.

⁶⁵ Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencija (2006), [United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities](http://www.unhcr.org/refugees/refugees/4a643795.html).

⁶⁶ Teminė ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros darbo grupė (2014), Pasiūlymas dėl ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros kokybės sistemos pagrindinių principų. Europos Komisijos remiamos Ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros darbo grupės ataskaita, http://ec.europa.eu/assets/eac/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf.

⁶⁷ Eurofound (2015), Early Childhood Care: working conditions, training and quality-A systematic review <https://www.eurofound.europa.eu/de/publications/report/2015/working-conditions-social-policies/early-childhood-care-working-conditions-training-and-quality-of-services-a-systematic-review>.

paslaugų kokybe, geresnės kokybės darbuotojų ir vaikų tarpusavio bendravimu ir atitinkamai geresniu vaikų vystymusi⁶⁸;

- (19) daugelis paslaugų teikėjų dirba su padėjėjais, kurių vaidmuo yra padėti pedagogams, tiesiogiai dirbantiems su vaikais ir šeimomis. Paprastai jų kvalifikacija yra žemesnė nei pedagogų; daugelyje šalių nėra jokių kvalifikacijos reikalavimų norintiesiems tapti padėjėjais. Todėl būtina didinti darbuotojų, taip pat padėjėjų profesionalumą⁶⁹. Tęstinis profesinis tobulėjimas yra padėjėjų kvalifikacijos kėlimo dalis;
- (20) kokybės sistema arba lygiavertis dokumentas gali būti efektyvi gero ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros valdymo dalis. Remiantis ekspertų nuomone ir naujausia politikos apžvalga⁷⁰, šalys, kurios kuria ir įgyvendina kokybės sistemas, laikosi visapusiškesnio ir nuoseklesnio požiūrio į reformas;
- (21) valstybės narės nustatė lyginamuosius standartus ir tikslus, susijusius su vaikų dalyvavimu ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemoje. 2002 m. Barselonoje Europos Vadovų Taryba nustatė tikslus⁷¹ Sąjungoje teikti formaliąją vaikų priežiūrą ne mažiau kaip 90 proc. vaikų nuo trejų metų iki privalomojo mokyklinio amžiaus ir iki 2010 m. užtikrinti šių paslaugų prieinamumą bent 33 proc. jaunesnių nei 3 metų vaikų. Šie tikslai dar kartą patvirtinti Europos lyčių lygybės pakte (2011–2020 m.). Pažangos siekiant šių lyginamųjų standartų analizė pateikiama Komisijos ataskaitoje dėl Barselonos tikslų⁷². Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginėje programoje⁷³ nustatytas 95 proc. vaikų nuo 4 metų iki pradinio ugdymo pradžios dalyvavimo sistemoje lyginamasis standartas;
- (22) pastaraisiais metais valstybės narės padarė nemažą bendrą pažangą didindamos ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugų prieinamumą. „ET 2020“ lyginamasis standartas ir Barselonos tikslas dėl jaunesnių nei 3 metų vaikų pasiekti. Nepaisant pažangos, padarytos nuo 2011 m., Barselonos tikslas dėl vaikų nuo 3 metų iki privalomojo mokyklinio amžiaus nebuvo pasiektas. 2016 m. toje amžiaus grupėje ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigas lankė 86,3 proc. vaikų. Tačiau šie vidurkiai neatskleidžia didelių valstybių narių, regionų ir socialinių grupių tarpusavio skirtumų⁷⁴. Reikia toliau dėti pastangas siekiant užtikrinti, kad visi vaikai galėtų naudotis kokybiškais ikimokyklinio amžiaus ir priežiūros paslaugomis nuo tėvų

⁶⁸ Europos Komisija (2011), CoRe: Competence Requirements in Early Childhood Education and Care, <https://download.ei-ie.org/Docs/WebDepot/CoReResearchDocuments2011.pdf>.

⁶⁹ Peeters, J.; Sharmahd, J.; Budginaitė I. (2016), Professionalisation of Childcare Assistants in Early Childhood Education and Care (ECEC): Pathways towards Qualification, NESET II report, <http://www.earlychildhoodworkforce.org/node/228>.

⁷⁰ Lazzari A. (2017), [The current state of national ECEC quality frameworks, or equivalent strategic policy documents, governing ECEC quality in EU Member States](#), NESET II ataskaita.

⁷¹ 2002 m. kovo 15–16 d. Barselonoje Vadovų Tarybai pirmininkavusios valstybės narės išvados, dok. Nr. SN 100/1/02 REV 1. http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/barcelona_european_council.pdf

⁷² Komisijos ataskaita dėl mažų vaikų priežiūros paslaugų plėtojimo siekiant didinti moterų dalyvavimą darbo rinkoje ir užtikrinti dirbančių tėvų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrą, taip pat tvarų ir įtraukų augimą Europoje (Barselonos tikslai), COM(2018) 273 final; <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/LT/COM-2018-273-F1-LT-MAIN-PART-1.PDF>

⁷³ 2015 m. Tarybos ir Komisijos Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos („ET 2020“) įgyvendinimo bendra ataskaita „Nauji Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje prioritetai“, [2015/C 417/04](#).

⁷⁴ Komisijos ataskaita dėl mažų vaikų priežiūros paslaugų plėtojimo siekiant didinti moterų dalyvavimą darbo rinkoje ir užtikrinti dirbančių tėvų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrą, taip pat tvarų ir įtraukų augimą Europoje (Barselonos tikslai), COM(2018) 273 final; <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/LT/COM-2018-273-F1-LT-MAIN-PART-1.PDF>

pageidaujamo amžiaus. Ypač reikia imtis konkrečių priemonių, kad paslaugos būtų prieinamesnės vaikams, esantiems nepalankioje socialinėje padėtyje⁷⁵;

- (23) šia rekomendacija siekiama pasiekti vienodą Europos supratimą, ką reiškia kokybė ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemoje. Joje numatyta, kokius galimus veiksmus vyriausybės galėtų apsvarstyti atsižvelgdamos į konkrečias aplinkybes. Ši rekomendacija taip pat skirta tėvams, institucijoms ir organizacijoms, įskaitant socialinius partnerius ir pilietinės visuomenės organizacijas, siekiantiems gerinti padėtį sektoriuje;
- (24) šioje rekomendacijoje⁷⁶ ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra turi būti suprantami kaip reguliuojamos ugdymo ir priežiūros priemonės, skirtos vaikams nuo gimimo iki privalomojo mokyklinio amžiaus, neatsižvelgiant į tai, kokia jų struktūra, kaip jos finansuojamos, koks jų darbo laikas ar koks programų turinys, įskaitant dienos priežiūrą centre ir šeimoje, ugdymo paslaugų teikimą finansuojant privačiomis arba viešosiomis lėšomis ir ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugų teikimą.
- (25) šioje rekomendacijoje visapusiškai paisoma subsidiarumo ir proporcingumo principų,

REKOMENDUOJA VALSTYBĖMS NARĖMS:

Atsižvelgiant į nacionalinius ir Europos teisės aktus, turimus išteklius ir šalies aplinkybes ir glaudžiai bendradarbiaujant su visais suinteresuotaisiais subjektais:

1. gerinti kokybiško ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemų prieinamumą, remiantis prie šios rekomendacijos pridedamoje „Ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros kokybės sistemoje“ pateiktais teiginiais ir Europos socialinių teisių ramsčio 11 principu;
2. siekti užtikrinti, kad ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugos būtų prieinamos, įperkamos ir įtraukios. Todėl būtų galima svarstyti:
 - (a) galimybę išanalizuoti pasiūlą ir šeimų paklausą, kad ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugas būtų galima geriau pritaikyti prie jų poreikių, gerbiant tėvų teisę rinktis;
 - (b) galimybę išanalizuoti ir šalinti visas kliūtis, su kuriomis gali susidurti šeimos, tai gali būti, pvz., išlaidos, su skurdu susijusios kliūtys, geografinė vieta, nelanksčios darbo valandos, kultūrinis ir kalbos barjeras, diskriminacija bei informacijos trūkumas;
 - (c) galimybę užmegzti ryšį su visomis šeimomis, ypač šeimomis, esančiomis nepalankioje socialinėje padėtyje, siekiant jas informuoti apie ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigų lankymo naudą bei skatinti pasitikėjimą paslaugomis;
 - (d) galimybę užtikrinti, kad visi vaikai galėtų naudotis įperkamos ir kokybiškos ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugomis, geriausia – atitinkamame valdymo lygmenyje siekiant nustatyti teisę į kokybišką ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą;

⁷⁵ Europos Komisija (2017), [Švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenis](#).

⁷⁶ ISCED 0.1 ir ISCED 0.2.

- (e) galimybę įtraukias ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugas teikti visiems vaikams, įskaitant vaikus, kilusius iš skirtingų socialinių grupių, turinčius specialiųjų ugdymo poreikių ar neįgalius vaikus, vengiant jų atskyrimo ir skatinant jų dalyvavimą sistemoje, kad ir kokia būtų jų tėvų ir globėjų padėtis darbo rinkoje;
 - (f) galimybę remti visus vaikus mokantis jų ugdymo kalbos, kartu skatinant ir vertinant jų gimtosios kalbos vartojimą;
3. remti ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros darbuotojų profesionalumo didinimą. Atsižvelgiant į esamą profesinės kvalifikacijos lygį ir darbo sąlygas, sėkmingos pastangos, be kita ko gali būti šios:
- (a) ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros profesijos statuso kėlimas sukuriant profesinius standartus, derinant ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros pedagogų kvalifikacijos reikalavimus, profesinį statusą ir karjeros galimybes su pradinį mokyklų mokytojų kvalifikacijos reikalavimais, profesiniu statusu ir karjeros galimybėmis, taip pat nustatant profesionalumo didinimo kryptis žemos kvalifikacijos ar nekvalifikuotiems darbuotojams bei specialias kryptis padėjėjų kvalifikacijai įgyti;
 - (b) pradinio švietimo ir tęstinio profesinio tobulėjimo gerinimas siekiant visapusiškai atsižvelgti į vaikų gerovę, mokymosi ir vystymosi poreikius, susijusius pokyčius visuomenėje bei visiškai suprasti vaikų teises;
 - (c) laiko skyrimas darbuotojų profesinei veiklai, pvz., apmąstymui, planavimui, bendravimui su tėvais ir bendradarbiavimui su kitais specialistais ir kolegomis;
 - (d) siekimas suteikti darbuotojams įgūdžių, kurie yra būtini tenkinant individualius vaikų, kilusių iš įvairių šeimų ir turinčių specialiųjų ugdymo poreikių, ar neįgalių vaikų poreikius, rengiant darbuotojus dirbti su įvairiomis grupėmis;
4. gerinti ikimokyklinio mokymo programų rengimą, kad jos atitiktų vaikų gerovės ir ugdymo poreikius. Metodai, kuriais remiamas mokymo programų rengimas bei vaikų socialiniai, emociniai, mokymosi ir kalbos įgūdžiai, be kita ko, galėtų būti:
- (a) užtikrinti pusiausvyrą kuriant socialinę ir emocinę aplinką, užtikrinant gerovę ir mokymąsi, pripažinti žaidimo, ryšio su gamta, muzikos, menų ir fizinės veiklos svarbą;
 - (b) skatinti empatiją, užuojautą bei lygybės ir įvairovės suvokimą;
 - (c) suteikti galimybių anksti pradėti mokytis kalbos ir mokytis žaidžiant; įvertinti galimybę vykdyti dvikalbes ikimokyklinio ugdymo programas;
 - (d) konsultuoti paslaugų teikėjus dėl pagal amžių tinkamų skaitmeninių priemonių ir atsirandančių naujų technologijų naudojimo;
 - (e) skatinti tolesnį ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros integravimą siekiant švietimo tęstinumo, remti ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigų bei pradinį mokyklų darbuotojų bendradarbiavimą ir sklandų vaikų perėjimą į pradinę mokyklą;
5. visais lygmenimis skatinti skaidrią ir nuoseklią ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugų stebėseną ir vertinimą, siekiant plėtoti politiką. Efektyvūs metodai, be kita ko, galėtų būti:

- (a) naudoti savęs vertinimo priemonės, klausimynus, stebėjimo gaires vykdant kokybės valdymą sistemos ar paslaugų lygmeniu;
 - (b) taikyti priimtinus ir pagal amžių tinkamus metodus siekiant, kad vaikai dalyvautų sistemoje, taip pat įsiklausyti į vaikų nuomonę, išsakomas problemas ir idėjas ir į jas atsižvelgti vertinimo procese;
 - (c) įgyvendinti esamas priemones, pvz., Europos specialiojo ugdymo plėtros agentūros parengtą įtraukaus ikimokyklinio ugdymo mokymosi aplinkos savianalizės priemonę, siekiant didinti ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įtraukumą;
6. siekti užtikrinti pakankamą finansavimą ir teisinę sistemą, skirtą ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugoms teikti. Todėl būtų galima svarstyti:
- (a) galimybę didinti investicijas į ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą dėmesį skiriant paslaugų prieinamumui, kokybei ir įperkamumui, be kita ko, pasinaudojant Europos struktūrinių ir investicijų fondų teikiamomis finansavimo galimybėmis;
 - (b) galimybę sukurti ir palaikyti pritaikytas nacionalines ar regionines kokybės sistemas;
 - (c) galimybę skatinti tolesnį šeimoms ir vaikams skirtų paslaugų integravimą, visų pirma į socialines ir sveikatos priežiūros paslaugas;
 - (d) galimybę ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemoje įtvirtinti veiksmingą vaiko apsaugos politiką, siekiant padėti apsaugoti vaikus nuo visų smurto apraiškų;
7. teikti ataskaitas naudojantis esamomis sistemomis ir priemonėmis ir daryti pažangą prieigos prie ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemų ir jų kokybės srityje.

PRITARIA KOMISIJOS KETINIMUI:

- 8. sudaryti palankesnes sąlygas valstybėms narėms keistis patirtimi ir gerosios patirties pavyzdžiais įgyvendinant Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginę programą ir vėlesnes schemas, taip pat vykdant Socialinės apsaugos komiteto veiklą;
- 9. remti valstybių narių bendradarbiavimą pagal jų poreikius organizuojant tarpusavio mokymąsi ir konsultacijas;
- 10. remti kokybiškų įtraukių ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugų kūrimą užtikrinant ES finansavimą, visų pirma pagal programą „Erasmus+“ ir iš Europos struktūrinių ir investicijų fondų, įskaitant iniciatyvą INTERREG, bet nedarant poveikio deryboms dėl kitos daugiamečių finansinės programos;
- 11. pasikonsultavus su valstybėmis narėmis, pasiūlyti atnaujintus europinius lyginamuosius standartus arba tikslus, susijusius su ikimokykliniu ugdymu ir priežiūra, siekiant teikti paslaugas vadovaujantis galbūt peržiūrėtu „ET 2020“ lyginamuoju standartu ir Barselonos tikslais;
- 12. teikti Tarybai ataskaitas dėl tolesnės pažangos įgyvendinant rekomendaciją, laikantis pagal esamas sistemas ir priemones nustatytos tvarkos.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu

Pirmininkas